

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobců: **a) N. M., a b) nezl. V. M.**, obou zastoupených JUDr. Antonínem Šolcem, advokátem se sídlem Jugoslávská 14, 360 01 Karlovy Vary, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí ze dne 2. 6. 2003, č. j. OAM-4067/VL-07-P08-2002, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 1. 2005, č. j. 30 Az 194/2003-30,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobci **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Odměna advokáta JUDr. Antonína Šolce **se určuje** částkou 3500 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 2. 6. 2003 neudělil žalovaný žalobcům azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu; zároveň vyslovil, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobci obecně namítli porušení četných ustanovení správního řádu i ustanovení § 12 a § 91 zákona o azylu ze strany žalovaného a co do skutkových důvodů odkázali na obsah správního spisu. Dále uvedli, že jejich život je ohrožen, protože jsou ruské národnosti a nemuslimského vyznání. Děti žalobkyně a)

byly několikrát napadeny a s četnými bodnými ranami hospitalizovány. Státní orgány nijak nevystupují proti pronásledování, naopak je tiše trpí a podporují. Žalobkyně a) se obrátila na ruskou ambasádu, aby se rodina mohla přestěhovat do Ruska, ale byla odmítnuta. Žalobci proto navrhli, aby rozhodnutí žalovaného bylo zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Krajský soud v Hradci Králové žalobu zamítl rozsudkem ze dne 19. 1. 2005; v řízení před správním orgánem neshledal žádné vady a přisvědčil žalovanému i v právním posouzení věci.

V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku žalobci pouze obecně namítli vážná pochybení dosud rozhodujících orgánů z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) až d) soudního řádu správního a vyslovili obavu z návratu domů, kde jim hrozí vážné nebezpečí z politických důvodů. Takto formulovaná kasační stížnost byla zcela nekonkrétní a postrádala důvody (tzv. stížní body) umožňující přezkum rozhodnutí krajského soudu; soud proto vyzval žalobce k nápravě. V doplnění kasační stížnosti sepsaném s pomocí ustanoveného advokáta žalobkyně a) tvrdila, že je u ní a jejího nezletilého syna dán důvodný strach z pronásledování z národnostních důvodů podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Světové veřejnosti je dnes již známa tragická bezpečnostní situace v nacionálně vybičované atmosféře současného Kyrgyzstánu, jíž padly za oběť tisíce civilistů. Žalobkyně a) žila v domě, kde z šedesáti rodin byly pouhé tři rodiny Rusů, a ona i její děti zažily bezpočet verbálních i drobných fyzických útoků. Opustila vlast poté, co jí její šéf Kyrgyz v práci otevřeně řekl, že mzdu dostane až z toho, co zbude po výplatě kyrgyzských zaměstnanců. Nejmladší syn žalobkyně a) se často vracel ze školy s pláčem a zbitý spolužáky Kyrgyzy a staršího syna se jen zázrakem podařilo zachránit v nemocnici, ovšem s trvalými následky na zdraví. Všichni členové rodiny jsou navíc nyní v Kyrgyzstánu vedeni jako nezákonní emigranti a v případě návratu jim hrozí vězení.

Vedle nesprávného posouzení právní otázky žalobkyně poukázala na vady správního řízení spočívající zejména v tom, že ve správním spisu chybí její vlastnoručně sepsaná žádost o azyl, kde žalobkyně výslovně uvedla strach z pronásledování z národnostních důvodů. Výpovědi žalobkyně jsou krom toho účelově zmanipulovány do vyprávění o osobních a rodinných problémech. Žalobkyni nebyl předložen protokol v její mateřštině, aby mohla zkontrolovat jeho správnost; krom toho žalobkyně pochybuje o profesionální zdatnosti přítomných tlumočnicků. „Kyrgyzskou ruštinu“ nelze ztotožnit ani s úřední ruštinou, a rozhodně ne s ruštinou přítomného tlumočnicka. V dokumentaci žalovaného chybí důkazní návrhy žalobkyně, a to výslech syna V. za účasti dětského psychologa, lékařská zpráva o smrtelném napadení syna J. z důvodu nacionální zášti, a svědectví matky žalobkyně V. S. a přítelkyně žalobkyně L. T.; žalobkyně na provedení těchto důkazů trvá. Ostatně i jinak jsou podklady žalovaného pro rozhodnutí neúplné: žalovaný jako své zdroje označil zprávu Ministerstva zahraničí USA, informaci Ministerstva zahraničí ČR a databázi ČTK. To je však nedostatečné, neboť Česká republika nemá v Kyrgyzstánu diplomatickou misi a ČTK žádného akreditovaného novináře. Ambasáda USA v Biškeku byla teprve nedávno zřízena a její pracovníci jsou zcela vytíženi geopolitickým zájmem USA ve Střední Asii, resp. zajištěním své vojenské mise v sousedním Afghánistánu. Národnostní útlak Rusů je však dobře monitorován Ministerstvem zahraničí Ruské federace; o tyto informace navrhuje žalobkyně doplnit použité prameny. Konečně žalobkyně poznamenala, že rozhodnutí žalovaného je na hranici přezkoumatelnosti, neboť nerespektuje osnovu ani text a terminologii § 16 zákona o azylu, ve kterém jsou důvody odmítnutí udělit azyl taxativně stanoveny.

Žalobkyně proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové a věc týkající se jí a jejího nezletilého syna mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádala o to, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek; tato žádost se však – s ohledem na zamítnutí kasační stížnosti – stala bezpředmětnou.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na tom, že žalobci nesplňují žádný z důvodů pro udělení azylu ani pro vyslovení překážky vycestování. Podotkl, že žádost žalobkyně o azyl je ve spisu založena, navzdory tvrzení žalobkyně, a že žalobkyně sama svým podpisem vyslovila souhlas s osobou tlumočnice. Navrhl proto zamítnutí kasační stížnosti.

Kasační stížnost obsahuje některé nové skutečnosti, jimiž se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat; ve zbytku pak není důvodná.

Nejprve je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud v souladu s § 109 odst. 4 s. ř. s. (*Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží*) nepřihlížel k novým okolnostem obsaženým ve vyličení jak životního příběhu žalobkyně, tak průběhu správního řízení. Zmínka o politických důvodech pronásledování se objevuje poprvé až v kasační stížnosti; v žalobě – a dokonce ani v průběhu správního řízení – se žalobkyně na takové důvody neodvolala. Nové je dále tvrzení o jednání zaměstnavatele, který údajně odmítl vyplatit žalobkyni mzdu z důvodu její národnosti, a o tom, že po návratu hrozí žalobcům jakožto nezákonným emigrantům uvěznění. Poprvé se žalobkyně zmiňuje též o tom, že ve správním spisu chybí její žádost o azyl. Výtkami dříve neuplatněnými zpochybňuje žalobkyně i průběh pohovoru podle § 23 zákona o azylu (účelová manipulace výpovědi, nemožnost seznámit se s protokolem v ruštině, nedostatečná profesní zdatnost tlumočnicků). Dále žalobkyně nově namítá, že správní spis nevypovídá o jejích návrzích na provedení důkazů listinami a svědeckými výpověďmi. Novými skutečnostmi (neexistence české diplomatické mise a akreditovaného novináře ČTK v Kyrgyzstánu, vytíženost mise USA jinými úkoly) snižuje žalobkyně vypovídací hodnotu pramenů, z nichž žalovaný při rozhodování vycházel.

Teprve v kasační stížnosti žalobkyně také navrhuje rozšíření informačních zdrojů o zprávu Ministerstva zahraničí Ruské federace. Vznášet nové důkazní návrhy v řízení před soudem je jistě možné; návrh však nemůže být úspěšný, pokud účastníku nic nebránilo v tom, navrhnout takový důkaz již v řízení před správním orgánem, a on tak i přes výslovný dotaz správního orgánu neučinil. Tím spíše se pak nelze domáhat provedení důkazu u kasačního soudu, pokud takový návrh nebyl vznesen ani v předchozím řízení u soudu I. stupně.

Konečně pak žalobkyně poukazuje na nesprávnou aplikaci § 16 zákona o azylu. Tato výtku – krom toho, že je nesrozumitelná, protože žalovaný podle tohoto ustanovení vůbec nerozhodoval – je novým právním důvodem, neuplatněným v řízení před krajským soudem, a je tedy v kasačním řízení nepřipustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

K věcnému přezkoumání tak zbývá ta námitka, podle níž měl být žalobcům udělen azyl z národnostních důvodů: žalobci či jiní příslušníci jejich rodiny totiž byli v Kyrgyzstánu kvůli své národnosti napadáni verbálně i fyzicky, žalobce b) býval ve škole bit kyrgyzskými spolužáky a jeho starší bratr byl vážně zraněn při napadení. I Nejvyšší správní soud

však má za to, že problémy popisované žalobkyní a) nesvědčí o pronásledování z národnostních důvodů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.

Ve správním řízení bylo spolehlivě prokázáno, že v Kyrgyzstánu jako mnohonárodnostním státě se v žádném případě neuplatňuje oficiální politika národnostní diskriminace, a zmínky žalobců o „nacionálně vybičované atmosféře“ a „tisících civilních obětí“ tak nemají reálný podklad. Není důvodu zpochybňovat výpovědi žalobkyně a) o nesčetných drobných ústrech, kterých se jí a její rodině coby osobám ruské národnosti dostávalo od kyrgyzských spoluobčanů; takovéto jevy však nejsou důvodem pro udělení azylu. Není v moci státu zabránit projevům špatných lidských vlastností, ať už pramení z osobní zášti vůči jednotlivci nebo z historického resentimentu vůči větší skupině obyvatel. Žalobkyně a) byla podle vlastních slov vystavena právě takovým ústrkům; těm však bývá s velkou pravděpodobností vystaven každý příslušník menšinové národnosti, je-li konfrontován s netolerantním příslušníkem většinového místního obyvatelstva. Nepřátelské projevy spolužáků, jimž byl vystaven nezletilý syn žalobkyně a), pak už pojmově nemohou být považovány za diskriminaci: je obecně známo, že děti často stíhají posměchem jakoukoli odlišnost, ať už se jedná o jinou národnost, jinou barvu pleti, tělesnou vadu apod. Smyslem institutu azylu je ovšem poskytnout jednotlivci ochranu před těmi nejzávažnějšími úzce vymezenými zásahy do jejich lidských práv, pokud to v jejich vlastní zemi není možné, nikoli uchránit je před lidskou zlobou a netolerancí, které se ostatně v různých formách vyskytují ve všech lidských společnostech.

Co se pak týká staršího syna žalobkyně, který byl napaden a po útoku musel být hospitalizován, ten podal svou vlastní žádost o udělení azylu, ve správním řízení neuspěl a jeho věci se již zabýval i správní soud. Spatřoval-li starší syn ve svém napadení důvod pro udělení azylu, mohl by se tento důvod vztahovat jen na něj osobně a nijak by nesvědčil jeho matce nebo mladšímu bratrovi (žalobcům v této věci): z výpovědí žalobkyně a) totiž nevyplývá, že by napadení bylo motivováno ruskou národností jejího syna, a že by tedy příbuzní napadeného, resp. osoby ruské národnosti obecně, byly více ohroženy možnostmi takového útoku než osoby jiné. Žalobkyně naopak uvedla, že „syn byl v nesprávnou chvíli na nesprávném místě; mohlo se to stát komukoliv“. Náhodného útoku, jehož obětí se stal příbuzný žalobců, se tedy žalobci nemohou dovolávat ve své vlastní věci. Jen pro doplnění je vhodné uvést, že útok na staršího syna byl zjevně aktem obecné kriminality, nikoli aktem pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu; k ochraně před obecnou kriminalitou však azylové řízení neslouží.

Žalobci se svými námitkami tedy neuspěli. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci nemají právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměli úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly. Zástupci, který byl žalobcům pro řízení o kasační stížnosti ustanoven soudem, náleží mimosmluvní odměna podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátního tarifu). Soud proto přiznal zástupci v souladu se sazbou mimosmluvní odměny 3200 Kč za čtyři společné úkony právní služby a 300 Kč jako paušální náhradu výdajů s těmito úkony spojených (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. května 2006

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu